

Asia: VN/11908/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakeluvelvoite)

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Gasgrid Finland (jäljempänä Gasgrid) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä jakeluvelvoitelain muuttamisesta.

Gasgrid on kaasujen siirrosta ja siirtojärjestelmästä vastaava verkonhaltija Suomessa ja kansallisen vetyverkon rakentaja. Tehtävänämmä on kehittää vedynsiirtoinfrastruktuuria, joka mahdollistaa vetytalouden syntyminen ja edistää Suomen roolia vetytaloudessa. Energiatulevaisuuden edelläkävijänä Gasgrid rakentaa kansallisen vetyverkon, joka yhdistää vedyn tuottajat ja kuluttajat paitsi Suomen sisällä, myös Euroopan laajuisesti.

Gasgrid kiittää valtioneuvostoa ja Työ- ja elinkeinoministeristöä siitä, että valtioneuvosto on edennyt lain valmistelussa ripeästi ja kuullut sidosryhmiä prosessin aikana. Suomi tulee olemaan oletettavasti ensimmäinen jäsenmaa, joka toimeenpanee uudet uusiutuvan energian direktiivi REDIII:n RFNBO tavoitteet. Suomen tulee kaikin tavoin pyrkiä olemaan edelläkävijä vetytalouden rakentamisessa – se luo kansantalouden talouskasvua ja hyvinvointia Suomeen.

Suomesta johtava vetytalous

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan Suomi tavoittelee johtavaa asemaa Euroopan vetytaloudessa ja noin 10 % osuutta EU:n vihreän vedyn tuotannosta. Tavoite on kunnianhimoinen mutta saavutettavissa. Yritysten, kuntien ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö on keskeisessä asemassa Suomen vetytalouden kehittämisessä ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Yhteisenä tavoitteena on tehdä Suomesta johtava vetytalous, joka luo teollisuudelle investointimahdollisuuksia ja tukee Suomen ja Euroopan hiilineutraaliustavoitteita. Vetytalous tuo mukanaan uusia investointeja ja työpakkoja sekä parantaa energiaitsenäisyyttä ja huoltovarmuutta. Sen myötä Suomen kilpailukyky paranee ja saamme kestävästä hyvinvointia koko maahan.

Vedyn siirto ja varastointi ovat tärkeässä roolissa vetytalouden mahdollistajana. Vetyverkot luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia eri toimijoille uusien arvoketjujen, tuotteiden ja palveluiden kehittämisen myötä.

Suomella on hyvät edellytykset kehittyä vetytalouden edelläkävijäksi, joka valmistaa 10 % EU:n puhtaasta vedystä. Yhdessä kilpailukykyisen uusiutuvan sähkön tuotannon kanssa, sähkön ja vedyn siirtoinfrastruktuurit mahdollistavat vetytalouden kasvun ja ilmastotavoitteiden saavuttamisen. Merkittävän uusiutuvan sähkön tuotannon potentiaalin lisäksi Suomessa on useita tekijöitä, jotka mahdollistavat johtavan aseman Euroopan vetytaloudessa: vahva sähkön kantaverkko, osaavaa työvoimaa, sekä useita yrityksiä toimimaan osana vetytalouden arvoketjuja.

Jakeluvelvoite tärkeä instrumentti vetytalouden markkinoiden edistämiseksi

EU:n uusiutuvan energian direktiiviin (REDIII) pohjautuva jakeluvelvoite on yksi tärkeimmistä instrumenteista vetytalouden kehittämiseksi Suomessa. Jakeluvelvoite luo markkinan sähköpolttoaineille (RFNBO). Kuten monissa muissa aikaisemmissa innovaatioissa (tuulivoima, biopolttoaineet) ensivaiheen investoinnit tarvitsevat mandaatin tai muun tuen pystyäkseen kilpailemaan halvempia fossiilisia vaihtoehtoja vastaan.

Pitkäjänteinen ja ennustettava regulaatio tärkeä teollisuuden investoinneille

Gasgrid katsoo, että valtioneuvoston olisi ollut hyvä linjata kaikki jakeluvelvoitteen tavoitteet vuoteen 2030 asti. Nyt tehty päätös johtaa automaattisesti siihen, että nyt ehdotettu esitys on jälleen avattava vuonna 2027. Tässä muutoksessa piilee taas sijoittajille ja teollisille toimijoille riski siitä, että lakia, sen tavoitetasoja tai muita relevantteja aspekteja muutetaan epäsuotuisasti.

Hallituksen olisikin hyvä harkita, miten mahdollisimman pitkäjänteinen ja ennustettava puhtaan siirtymän lainsäädäntökehys olisi aikaansaattavissa siten, että teollisuuden investoinneille luodaan mahdollisimman suotuisat olosuhteet yli yksittäisten hallituskausien. Olisiko perusteltua luoda parlamentaarinen yhteistyötaho, joka hakee näkemystä ja visiota Suomen puhtaan siirtymän strategialle yli hallituskausien?

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista?

Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

-

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusvelvoitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

RFNBO-polttoaineiden vähimmäisosuusvelvoite on äärimmäisen tärkeä instrumentti kotimaisille investoinneille vetytalouteen. Se on konkreettinen kansallinen toimenpide sähköpolttoaineiden tuotannon edistämiseksi ja tulee olemaan myös kansainvälisen kiinnostuksen kohteena.

RFNBO vähimmäisosuusvelvoite on myös tehokas instrumentti, koska se luo markkinan kotimaiselle RFNBO tuotannolle. Gasgrid näkee selvän korrelaation RFNBO-vähimmäisosuusvelvoitteen tason ja investointien välillä. Kunnianhimoinen (eli korkea) tavoite indikoi investoijille kysyntää kotimaisille investoinneille.

Suomella on positiivisia kokemuksia aikaisemmista politiikkainstrumenteista, esimerkiksi biopolttoaineissa mukaan luen biometaanin, joilla on stimuloitu merkittäviä investointeja kotimaahan. Valtionhallinnon tulisi pohtia kaikkia toimia, joilla nyt voidaan edistää kotimaisia investointeja vetytalouteen.

Gasgrid näkee välituotevedyn sisällyttämisen jakeluvelvoitteen piiriin tärkeänä instrumenttina tukea jalostamoiden siirtymistä vihreän vedyn käyttöön ja täten puollamme sen sisällyttämistä valtioneuvoston esitykseen.

Gasgridin näkemyksen mukaan niin RFNBO vähimmäisosuusvelvoite kuin seuraamusmaksutaso tulisi asettaa kunnianhimoisesti ja harkiten siten, että tasot varmistavat sen, että jakeluvelvoitteen alaisilla toimijoilla on insentiivi edistää kotimaisen vetytalouden kehittymistä ja kotimaisia investointeja RFNBO tuotantoon.

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluvelvoitetta?

-

Gasgrid Finland